

omen

de Fruitteelt in het nabijgelegen Wilhelminadorp.

Nader onderzoek

"In een aantal gevallen is de veroorzaker van de spuutschade door de Algemene Inspectie Dienst (AID) te achterhalen en blijkt het dat de teler in kwestie onzorgvuldig heeft gehandeld", vertelt Henk van der Scheer. "In dat geval krijgt de veroorzaker een boete en kan de bijenhouder 'meeliften' in het proces-verbaal om zijn schade vergoed te krijgen."

Maar het komt ook voor dat de teler wel zorgvuldig en volgens het etiket heeft gehandeld, en dat er toch schade is. "We zien dat wel eens bij nieuwe middelen. Blijkbaar is de schadelijkheid voor bijen dan niet goed ingeschat en is nader onderzoek gewenst. De AID maakt in dat geval echter geen proces-verbaal op. Dat belemmert de bijenhouder in zijn mogelijkheden om de schade vergoed te krijgen."

Het liefst zagen de bijenhouders dat er, naar Engels voorbeeld, een actief monitoringstelsel komt. "Nu wacht de AID op meldingen van bijenhouders en gaat dan op onderzoek uit. In Engeland daaren-

tegen wordt door de overheid actief gemonitord op spuutschade. En waar dat wordt aangetroffen, volgt onderzoek. Ook in de gevallen dat er geen overtreding wordt geconstateerd. In alle gevallen wordt de bijenhouder schadeloos gesteld uit een fonds dat gevuld wordt door bijdragen van de overheid en de gewasbeschermingsmiddelenindustrie. Dat doet tenminste recht aan de gedupeerde imkers", stelt Henk van der Scheer.

"De Nederlandse bijenhouders hebben aan de minister van LNV voorgesteld ook in Nederland een dergelijke regeling in te voeren. Die heeft echter te kennen gegeven daar niet aan te willen beginnen."

Emotionele schade

Een bijenhouder kan op twee manieren inkomsten hebben van bijen: door het winnen van honing en door verhuur aan telers voor bestuiving. "In veel buitenteelten zorgt de wind voor de meeste bestuiving", licht Henk van der Scheer toe. "Maar voor de teelt in kassen en tunnels is bestuiving door bijen noodzakelijk voor de vruchtzetting. Deze telers weten doorgaans goed hoe zij spuutschade moeten voorko-

men. Hier komt het dan eigenlijk ook niet voor. We zien spuutschade voornamelijk bij telers die door hun gewassen geen echte 'relatie' hebben met bijen."

Wat is nu de financiële schade die een bijenhouder oploopt door spuutschade? "Die schade is te overzien, omdat bijenvolken kunnen herstellen. Voor de individuele bijenhouder loopt dat doorgaans in enkele honderden euro's. Maar het is vooral emotionele schade. Voor een bijenhouder is het schokkend om duizenden stervende of dode bijen voor de kast te zien liggen."

Verder merkt Henk van der Scheer op dat spuutschade aan bijen kan betekenen dat ook andere nectarverzamelende insecten vergiftiging hebben opgelopen. "Bijenvolken fungeren daarin als een soort snuffelpaal. Daarom vinden wij die actieve monitoring naar Engels model zo belangrijk."

En tot slot: "De ontwikkeling van geïntegreerde teelt wordt binnen Nederland en Europa belangrijk geacht. Dat betekent ook dat er zorgvuldig met bijen dient te worden omgegaan. Op een relatief eenvoudige manier kan veel schade worden voorkomen." ■

Bijen verzamelen alles wat suiker bevat. Bijvoorbeeld ook honingdauw afkomstig van bladluizen. De suiker wordt in de honingraat tot honing omgezet.

De rol van de industrie

Net als de bijenhouders vindt Nefyto spuutschade aan bijenvolken een kwalijke zaak. "En het geeft een slecht beeld van onze Industrie", aldus Willem Merkens, registratiemanager bij BayerCropScience en lid van de landbouwcommissie van Nefyto. "Terwijl spuutschade bijna altijd te voorkomen is door zorgvuldig gebruik. En door het etiket goed te lezen, want daar staat het bijenrisico op vermeld."

Voor de wettelijke toelating van gewasbeschermingsmiddelen is onderzoek naar schadelijke werking op bijen vereist. Dat gebeurt in het laboratorium. Bij twijfel wordt er veldonderzoek gedaan. Willem Merkens weet dat een aantal toelatinghouders ten aanzien van bijenveiligheid meer doet dan er wettelijk vereist is. "De wettelijke voorschriften beperken zich tot bespuitingen tijdens de bloei. Echter, bepaalde middelen kunnen ook schadelijk zijn als ze voorafgaand aan de bloei worden gespoten. Deze middelen kunnen zich ophopen in de plant en later alsnog worden opgenomen door bezoekende bijen. Dit extra, niet wettelijk voorgeschreven onderzoek bepaalt welke termijnen vóór de bloei in acht moeten worden genomen."

Ook innovatie op het gebied van toepassingstechniek kan een bijdrage leveren aan een grotere veiligheid voor bijen. Denk hierbij aan zaadbehandeling en het meespuiten van een middel bij het poten van bijvoorbeeld aardappelen. Het toedienen van insecticiden op deze wijze heeft tot gevolg dat tijdens het eerste deel van het seizoen niet gespoten hoeft te worden tegen bijvoorbeeld bladluizen.

Ook het druppelen van gewasbeschermingsmiddelen bij de toediening van voedingssupplementen in de kas kan een veilige toepassingstechniek zijn ten aanzien van bijen.

Nefyto is geen voorstander van een monitoringstelsel naar Engels voorbeeld, zoals genoemd in het artikel. "Wij zien meer hell in goed voorafgaand onderzoek", aldus Willem Merkens.

Daarnaast vindt Willem Merkens goede voorlichting van belang. Volgens hem speelt de Industrie daar een actieve rol in. Ook kan overleg tussen bijenhouders en telers problemen voorkomen.